

О. П. КРИШТАЛЬ

ЕНТОМОФАУНА
ГРУНТУ ТА ПІДСТИЛКИ
В ДОЛИНІ СЕРЕДНЬОЇ ТЕЧІЇ
р. ДНІПРА

ВИДАВНИЦТВО
КИЇВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ім. Т. Г. ШЕВЧЕНКА
1956

Dermestes lanarius Ill. Жуків цього виду найчастіше знаходили в підстилці листяного лісу-грабові груди, лісопарку та особливо в саду заповідника. Виявлені також і в матеріалах із розкопок на о. Заріччя, тобто в умовах лучної тераси. Окремі екземпляри траплялись в наносах.

Dermestes mustelinus Er. 15 екз. добуто в 1947—1950 р. в підстилці на островах, головним чином, в заростях лози-шелюги. Знайдений також і в наносах.

Dermestes sp. Окремі жуки зустрічались в різноманітних стаціях безлесових і лесових терас.

Ostomatidae

Ostoma oblonga L. 1 екз. 8.III 1950 р., Канів, мішаний ліс (сосна+дуб) в підстилці.

Cleridae

Cleroides formicarius L. 2 екз. 15.III 1949 р., в підстилці мішаного лісу (сосна+дуб).

Stigmatium mutillarium L. 1 екз. 4.VI 1949 р., о. Заріччя, в підстилці. Відмічений також і в наносах.

Nesobia violacea L. Окремі екземпляри добуті в наносах в районі Конча-Заспи.

Nitidulidae

Soronia grisea L. 1 екз. 16.IV 1937 р. в наносах в районі Конча-Заспи.

Omosita colon L. 15 екз. 16.IV 1937 р. у наносах в районі Конча-Заспи.

Cryptophagidae

В підстилці листяного лісу знайдено кілька жуків *Cryptophagus dentatus* Hbst. та в наносах *Atomaria* sp., які лишились невизначеними. О. Г. Лебедев (1935) в матеріалах із Голосіївського лісу наводить такі види: *Leucochimatium langei* Sols., *Henoticus serratus* Gyll., *Cryptophagus acutangulus* Gyll., *Cr. dentatus* Hbst., *Cr. saginatus* Sirm., *Cr. scanicus* L., *Cr. pilosus* Gyll., *Atomaria barani* Bris., *At. linearis* Steph., *At. fuscata* Schönh., *At. gutta* Steph., *At. zetterstedti* Zett., *Ephistemus globulus* Payk.

Сонечка — Coccinellidae

Сонечка, або жуки родини Coccinellidae в умовах долини Середнього Дніпра заселяють найрізноманітніші наземні стації. Крім того, нерідко їх можна спостерігати у великій кількості в тих чи інших рослинних угрупованнях. Основна маса видів жуків цієї родини як в стадії личинки, так і в стадії дорослої комахи, є хижаками і знищують велику кількість дрібних, переважно шкідливих комах. Із рослиноїдних, а головне, шкідливих видів, в умовах дослідженого району більш-менш значне поширення має лише *Subcoccinella 24-punctata*.

Літом та на початку осені жуків значної кількості видів можна знайти в пробах ґрунту. В ці проби вони потрапляють із щілин ґрунту, або струшуються з рослин. У пробах ґрунту зустрічаються жуки численних видів, а саме: *Subcoccinella 24-punctata*, *Propodamia tredecimpunctata*, *Adonia variegata*, *Adalia bipustulata*, *Coccinella 7-punctata*, *C. 5-punctata*, *C. 14-punctata*, *Thea 22-punctata*, *Propylaea 14-punctata*.

Серед жуків родини Coccinellidae є також і види, які розвиваються в ґрунті. З таких видів, за дослідженнями М. П. Дядечко, в умовах Ук-

раїни поширені *Pullus testaceus* та *Nephus bipunctatus*. Жуки та личинки цих видів перебувають в ґрунті і знищують кореневу попелицю та інших дрібних безхребетних тварин. Обидва ці види виявлені в ґрунтах степової зони України. Необхідно відмітити також і те, що сонечка звичайно зимують в стадії жука. Зимую вони перебувають у підстилці, а частково і в верхньому шарі ґрунту, в різних рослинних угрупованнях і найчастіше в чагарниках та різного типу лісонасаджених. Начало їх можна знайти також і в трав'янистих угрупованнях і навіть безпосередньо на полях, особливо, коли є ділянки з розвинутою дерниною та мертвим покриттям. В осінньо-зимовий період деяких видів цих жуків можна знайти у верхньому шарі ґрунту, або під якимись рослинними останками, навіть безпосередньо на ораних полях.

Докладні дані про умови зимівлі сонечок можна зібрати, головним чином, шляхом пізньоосінніх та зимових аналізів підстилki. Зважаючи на це, розглянемо зібрані нами дані в цьому питанні. Про ступінь заселеності в зимовий період підстилki цими жуками в різних рослинних угрупованнях долини Дніпра певне уявлення можна скласти за даними, зведеними в таблиці 51.

Таблиця 51

Заселеність підстилki жуками родини *Coccinellidae* в різних стаціях долини Середнього Дніпра за дослідженнями в районі Канівського заповідника

	Кількість проаналізованих проб	Виявлено видів	Щільність в середньому на 1 кв. м	Зустрічність у % проб
I. Лучна тераса				
1. Дубняки на о. Заріччя	42	2	0,4	10
2. Вербняки на о. Заріччя	32	4	2,0	24
3. Зарості лози-шелюги	68	6	3,4	39
II. Надлучна тераса				
4. Шпильковий ліс сугрудки біля с. Михайлівка, Канівського району	28	2	1,2	18
III. Лесові тераси та плато				
5. Трав'янисті ценози на Мар'їній горі	96	4	0,5	7
6. Рідкі чагарники на схилах Канівських гір	20	6	1,2	25
7. Лісопарк Канівського заповідника	132	9	1,2	46
8. Листяний ліс-грабові груди	214	10	2,1	30
9. Мішаний ліс (сосна + дуб + береза + біла акація)	130	10	0,9	19
10. Сад Канівського заповідника	22	2	0,6	14
11. Границя поля і лісу Канівського заповідника	20	3	5,6	27

Переглядаючи наведені в цій таблиці дані, легко переконаємось, що найбільшу кількість видів сонечок виявлено в листяному лісі-грабові груди, в мішаному лісі та в лісопарку Канівського заповідника. В проаналізованих пробах підстилki із перелічених рослинних угруповань знайдені жуки 9—10 видів. У решті досліджених стацій знайдено представників 2—6 видів. Максимальну щільність за нашими матеріалами відмічено на границі поля і лісу, де в середньому на 1 кв. м припадало 5,6 екз. Порівняно значну кількість цих жуків знайдено і в підстилці заростей лози-шелюги, де в середньому на 1 кв. м ми мали 3,4 екз. В листяному лісі-грабові груди та у вербняках на о. Заріччя в середньому на 1 кв. м припадало по 2 жуки. Необхідно відмітити також і те, що в межах досліджених біотопів інколи зустрічались ділянки, де щільність за-

лягання сонечок набагато перевищувала середню. Особливо часто сонечка траплялись під кронами клену, груші та в підстилці під кущами ліщини, ракетинику, дроку тощо. Найменше цих жуків знайдено в підстилці в дубняках на о. Заріччя, в трав'янистих ценозах на Мар'їній горі та в саду заповідника. В цих місцях в середньому на 1 кв. м припадало від 0,4 до 0,6 екз. Розглядаючи зустрічність в різних стаціях жуків цієї родини, насамперед можна відмітити, що найчастіше вони траплялись в підстилці лісонарку заповідника, де їх знайдено в 46% проб, а також в підстилці заростей лози-шелюги — 39% проб та в листяному лісі-грабові груди — 30% проб. Найрідше ці жуки зустрічались в підстилці трав'янистих ценозів Мар'їної гори та в дубняках на о. Заріччя. В цих місцях вони знайдені лише в 7—10% проб. Дані кількісного обліку, які свідчать про заселеність підстилкі окремими видами цих жуків, зводимо в таблиці 52. Переглядаючи цифри цієї таблиці, насамперед відмітимо, що в облікових пробах із лучної тераси виявлено лише 9 видів цих жуків: *Hippodamia 13-punctata*, *Adonia variegata*, *Adalia bipunctata*, *Coccinella lutschniki*, *C. 7-punctata*, *C. 14-pustulata*, *Calvia 14-guttata*, *Propylaea 14-punctata*, *Chilocorus bipustulatus*. Крім того, в необлікових матеріалах трапились ще жуки *Coccinella 5-punctata*.

Враховуючи облікові і необлікові матеріали, можна відмітити, що на о. Заріччя в підстилці дубняків виявлені наступні види: *Calvia 14-guttata*, *Chilocorus bipustulatus*, *Coccinella 14-pustulata*.

У вербняках зустрічались: *Hippodamia 13-punctata*, *Adalia bipunctata*, *Coccinella lutschniki*, *C. 7-punctata*. В заростях лози-шелюги добуто: *Adonia variegata*, *Adalia bipunctata*, *Coccinella lutschniki*, *C. 7-punctata*, *C. 14-pustulata*, *Propylaea 14-punctata*. На луках знайдені: *Adonia variegata*, *Coccinella 7-punctata*, *C. 5-punctata*, *C. 14-pustulata*, *Propylaea 14-punctata*.

В облікових зборах підстилкі на лесових терасах та безпосередньо прилеглих ділянках плато виявлено 15 видів жуків: *Hippodamia 13-punctata*, *Adalia bipunctata*, *Coccinella conglobata*, *C. 5-punctata*, *C. 7-punctata*, *C. 14-pustulata*, *Halyzia 16-guttata*, *Vibidia 12-guttata*, *V. 14-guttata*, *Thea 22-punctata*, *Calvia 14-guttata*, *Propylaea 14-punctata*, *Paramisia oblongoguttata*, *Platynaspis luteorubra*, *Exochomus 4-pustulatus*. До цього списку слід додати ще види, які знайдені в необлікових зборах. З таких видів відмітимо: *Subcoccinella 24-punctata*, *Adonia variegata*, *Stethorus punctillum*.

Зокрема, в трав'янистих ценозах по схилах лесових терас нам зустрічались жуки таких видів: *Subcoccinella 24-punctata*, *Adonia variegata*, *Adalia bipunctata*, *Coccinella 7-punctata*, *C. 14-pustulata*, *Thea 22-punctata*. В рідких чагарниках також по схилах лесових терас виявлені наступні види: *Subcoccinella 24-punctata*, *Stethorus punctillum*, *Adonia variegata*, *Coccinella 7-punctata*, *C. 14-pustulata*, *Thea 22-punctata*, *Calvia 14-guttata*, *Propylaea 14-punctata*, *Exochomus 4-pustulatus*. В лісонарку знайдені: *Stethorus punctillum*, *Hippodamia variegata*, *Adalia bipunctata*, *Coccinella conglobata*, *C. 5-punctata*, *C. 7-punctata*, *Halyzia 16-guttata*, *Vibidia 12-guttata*, *Calvia 14-guttata*, *Propylaea 14-punctata*. В листяному лісі-грабові груди знайдено: *Stethorus punctillum*, *Hippodamia 13-punctata*, *Adalia bipunctata*, *Coccinella conglobata*, *C. 5-punctata*, *Coccinella 7-punctata*, *C. 14-pustulata*, *Halyzia 16-guttata*, *Vibidia 12-guttata*, *Calvia 14-guttata*, *Propylaea 14-punctata*. Значну кількість видів виявлено також і в зборах із підстилкі в мішаному лісі (сосна+дуб): *Sub-*

coccinella 24-punctata (галявини з бобовими заростями), Stethorus punctillum, Hyppodamia 13-punctata, Adonia variegata, Adalia bipunctata, Coccinella 5-punctata, C. 7-punctata, Vibidia 14-guttata, Thea 22-punctata, Propylaea 14-punctata, Paramysia oblongoguttata, Platynaspis luteorubra, Exochomus 4-pustulatus. В саду заповідника в облікових пробах підстилкі знайдені жуки лише двох видів, а всього тут виявлено представників 7 видів, а саме: Adonia variegata, Adalia bipunctata, Coccinella 7-punctata, C. 5-punctata, C. 14-pustulata, Thea 22-punctata, Propylaea 14-punctata. В підстилці на границі поля і лісу знайдені: Adalia bipunctata, Vibidia 14-guttata, Thea 22-punctata. І, нарешті, на полі, головним чином в матеріалах із розкопок, добуто: Adonia variegata, Coccinella 7-punctata, C. 5-punctata, C. 14-pustulata, Thea 22-punctata, Propylaea 14-punctata.

Цікаві дані одержуємо при порівнянні видового складу жуків цієї родини, які виявлені в підстилці лучної та лесових терас. По цьому питанню насамперед відмітимо, що на лучній терасі виявлено жуків двох видів, які не трапились в наших зборах із лесових терас. Це будуть: Coccinella lutschniki і Chilocorus bipustulatus. В той же час в підстилці лесових терас виявлено 10 видів, які були відсутні в зборах на лучній терасі. Це такі види: Subcoccinella 24-punctata, Stethorus punctillum, Coccinella conglobata, Halyzia 16-guttata, Vibidia 12-guttata, V. 14-guttata, Thea 22-punctata, Paramysia oblongoguttata, Platynaspis luteorubra, Exochomus 4-pustulatus. Серед жуків, які виявлені в підстилці як лучної, так і лесових терас в першу чергу можна назвати: Adalia bipunctata, Coccinella 7-punctata, C. 14-pustulata і Propylaea 14-punctata.

В наносах жуки цієї родини порівняно з такими групами, як Scarabaeidae, Staphylinidae і особливо Scarabidae, нечисленні і зустрічаються рідко. Всього в наносах дослідженого району виявлено 11 видів сонечок. Ознайомитись з цими видами та умовами їх знаходження можна за даними, зведеними в таблиці 53.

Таблиця 53

Видовий склад жуків родини Coccinellidae, зібраних в наносах р. Дніпра в районі Київ—Канів (кількість наведена в балах п'ятизначної шкали)

Назви видів	Київ, Конча-Заспа, проб 4	Канів, о. Заріччя, проб 25	Канів, Дніпро, від приплаву до с. Пекарі, проб 11
Hyppodamia tredecimpunctata	—	1	—
Anisosticta novemdecimpunctata	1	2	1
Adonia variegata	1	2	1
Adalia bipunctata	—	1	—
Coccinella 7-punctata	2	2	1
» 5-punctata	1	1	—
» lutschniki	—	—	1
» 14-pustulata	1	2	1
Calvia 14-guttata	—	—	1
Propylaea 14-punctata	1	2	1
Exochomus quadripustulatus	—	1	—

Сонечка трапляються також і в канавках. Зокрема, в наших зборах із канавок в різних стаціях виявлено такі види: Hyppodamia tredecimpunctata, Adonia variegata, Coccinella 7-punctata, C. 5-punctata, C. 14-pustulata, Thea 22-punctata, Propylaea 14-punctata.

Еколого-фауністичний огляд жуків-сонечок (Coccinellidae) дослідженого району

В наших зборах із дослідженого району шляхом аналізу підстилкі, наносів, розкопок, збору в канавках та сачком на трав'янистій, чагарниковій і деревній рослинності виявлено 37 видів жуків родини Coccinellidae. Це становить 51,4% усього видового складу жуків цієї родини,

які М. П. Дядечком (1952) зареєстровані на території Української РСР. Характеризувати поширення в долині Дніпра всіх жуків, які знайдені в наших зборах, у цій роботі ми не будемо. Зробимо лише огляд поширення видів жуків, яких виявлено в підстилці, наносах, канавках та в пробах ґрунту. Ця група складається із 25 видів, тобто становить 67% усіх виявлених в дослідженому районі Coccinellidae. Разом з тим відмітимо, що до складу цієї групи ввійшли майже всі види, які в дослідженому районі зустрічаються більш-менш часто, або у великій кількості.

Subcoccinella 24-punctata L. В матеріалах із розкопок та аналізу підстилкі нерідко зустрічається в трав'янистих ценозах по схилах лесових терас і менше в мішаному лісі (сосна + дуб). В облікових пробах підстилкі жуки не знайдені. Розвивається, головним чином, на заростях бобових рослин, в тому числі на люцерні, конюшині. Відомий шкідник багатьох культур.

Stethorus punctillum Wse. В підстилці листяного і мішаного лісу, лісопарку та в заростях чагарників по схилах лесових терас. Інколи в значній кількості. В облікових пробах був відсутній.

Scymnus nigripus Kug. В околицях Києва жуки виявлені в підстилці шпилькового лісу (Дядечко, 1952).

Hypargaspsis campestris Hbst. В околицях Києва зареєстрований в підстилці молодого шпилькового лісу.

Hypodamia tredecimpunctata L. В дослідженому районі один з найбільш численних і поширених видів. Заселює різні стадії безлесових і лесових терас. В облікових зборах із підстилкі жуки виявлені на лучній терасі у вербняках, а на лесових — у лісопарку, листяному та мішаному лісі. Найбільша щільність заселення відмічена у вербняках, де в середньому на 1 кв. м підстилкі припадало 0,25 екз., а зустрічність дорівнювала 6,2%. Найчастіше зустрічається на деревах та чагарниках. Знайдений цей вид також і в наносах о. Заріччя та в зборах із канавок.

Anisosticta novemdecimpunctata L. Жуки виявлені в наносах. Окремі екземпляри рідко зустрічались в районі Конча-Заспи та на Дніпрі нижче Канева. На острові Заріччя також нечасто, проте в помітній кількості. Знайдений в підстилці шпилькових лісонасаджень. Взагалі цей вид зустрічається в різноманітних стадіях лесових і безлесових терас. В лісах жуки найчастіше траплялись ранньою весною та восени.

Adonia variegata Goeze. В дослідженому районі один із численних видів, жуки якого часто у значній кількості зустрічаються в різних стадіях і пунктах безлесових і лесових терас. У наносах жуки знайдені в районі Конча-Заспи та в околицях Канева. В більшій кількості виявлені на о. Заріччя. В необлікових зборах із підстилкі та розкопок відмічений в різних стадіях, а в облікових — лише в зборах із заростей лози-шелюги, де в середньому на 1 кв. м припадало 0,23 екз., а зустрічність дорівнювала 6%. Жуки зареєстровані також і в канавках.

Adalia bipunctata L. Жуки виявлені в підстилці на лучній терасі — у вербняках та заростях лози-шелюги; на лесових терасах та плато в трав'янистих ценозах по схилах гір, в лісопарку, в листяному і мішаному лісі, в саду заповідника та на границі поля і лісу. У всіх зазначених стадіях щільність коливалась в межах 0,06 до 0,3 екз. в середньому на 1 кв. м, а зустрічність — від 1,5 до 8%. На о. Заріччя жуки знайдені і в наносах. Зареєстрований в районі Конча-Заспи, в околицях Канева, Черкас, Кременчука та інших пунктах.

Coccinella 7-punctata L. В дослідженому районі один із

найчисленніших видів. Жуки зустрічались у всіх, без винятку, досліджених стаціях. Виявлені вони в пробах ґрунту із розкопок, підстілки, наносів і в зборах із канавок. Жуки були відсутні лише в облікових пробах із дубняків, саду та на границі поля і лісу. Найбільшу щільність в підстилці відмічено в лісопарку заповідника, де в середньому на 1 кв. м припадало 2,7 екз., а зустрічність дорівнювала 30%. В цих умовах нерідко зустрічались ділянки, де на 1 кв. м припадало 25—30 жуків.

Coccinella 5-punctata L. В облікових пробах із аналізів підстілки виявлений в лісопарку, в листяному та мішаному лісі заповідника. В усіх випадках щільність не перебільшувала 0,03—0,04 екз. на 1 кв. м, а зустрічність — 0,7—1%. В необлікових матеріалах, зібраних в підстилці та ґрунті, жуки знайдені на луках і в дубняках на лучній терасі, а також в трав'янистих ценозах і в заростях чагарників по схилах лесових терас, в саду заповідника, на полі та ряді інших стацій. Тобто зустрічається цей вид також в різноманітних стаціях, але в значно меншій кількості, ніж раніш розглянутий нами вид. Зареєстрований в районі Києва, Канева та в південних пунктах дослідженого району.

Coccinella lutschniki D. Жуки виявлені в підстилці вербняків та в заростях лози-шелюги, тобто лише в умовах лучної тераси. В першому випадку щільність дорівнювала 1,2 і в другому — 2,6 екз. в середньому на 1 кв. м, а зустрічність — 9—19%. В наносах знайдені на Дніпрі нижче Канева.

Coccinella 14-pustulata L. Жуки заселяють рослинність усіх досліджених стацій як на лесових, так і безлесових терасах. В облікових пробах підстілки жуки виявлені в заростях лози-шелюги на лучній терасі та в трав'янистих ценозах і заростях чагарників по схилах лесових терас. Кількість в обох випадках коливалась від 0,05 до 0,2 в середньому на 1 кв. м, а зустрічність — від 1,0 до 5,0%. В необлікових пробах цей вид також знайдений в дубняках та на луках заплави, на старих перелогах, під опалим листям, в саду, на границі поля і лісу, в лісопарку, листяному та мішаному лісі. Виявлений також в наносах та канавках. Зареєстрований цей вид у північній, центральній та південній частині дослідженого району.

Coccinella conglobata L. В підстилці жуки зустрічались лише в лісопарку та листяному лісі-грабові груди. Щільність в обох випадках дорівнювала 0,3—0,4 екз. в середньому на 1 кв. м. І взагалі в порівнянні з раніш розглянутими видами жуки цього виду в умовах дослідженого району трапляються рідко.

Harmonia quadripunctata Pont. 3 екз. 23. III 1949 р., с. Решітки, Гельм'язівського району, в підстилці молодого сосняку. В аналогічних умовах відмічений також і в околицях Києва.

Halysia 16-guttata L. В облікових матеріалах із аналізів підстілки жуки знайдені в лісопарку та в листяному лісі Канівського заповідника. Щільність в обох випадках не перебільшувала 0,02—0,03 екз. в середньому на 1 кв. м, а зустрічність — 0,5—0,7%. Взагалі в умовах дослідженого району вид зустрічався порівняно рідко.

Vibidia 12-guttata Poda. Жуки виявлені в підстилці лісопарку та листяного лісу. Щільність заселення в лісопарку дорівнювала 0,2 екз. в середньому на 1 кв. м, а зустрічність — 4,6%. У лісі кількість жуків цього виду була майже в 10 разів менша, ніж у лісопарку. А взагалі зустрічається трохи частіше, ніж попередній.

Vibidia 14-guttata L. Жуки виявлені в підстилці листяного і мішаного лісу та на границі лісу і поля. Найбільше жуків знайдено на границі поля і лісу, де щільність їх дорівнювала 1,6 екз. в се-

редньому на 1 кв. м, а зустрічність 10%. В останніх місяцях знаходження щільність становила 0,1 екз. на 1 кв. м, а зустрічність — 2—2,3%. В численних зборах, проведених іншими методами, жуків цього виду не виявлено.

Murgga 18-guttata L. Нечасто жуки траплялись в підстилці шпилькового лісу на надлучній терасі в районі Конча-Заспи.

Thea 22-punctata L. В облікових зборах із підстилки жуки виявлені в трав'янистих ценозах і рідких чагарниках по схилах лесових терас. Крім того, вони трапились в підстилці мішаного лісу, саду заповідника та на границі поля і лісу. Найбільша щільність відмічена в останньому місці знаходження, тобто на границі поля і лісу, де в середньому на 1 кв. м припадало 3,8 екз., а зустрічність дорівнювала 15%. Жуки траплялись також і в матеріалах із розкопок в умовах трав'янистих ценозів по схилах гір лесових терас та на ораних полях. Взагалі в умовах лесових терас і плато цей вид досить поширений, літом найчастіше зустрічається на відкритих стаціях, а восени жуків нерідко можна знайти також в лісопарку, рідше — в лісі на деревах. У наших зборах із лучної тераси траплявся рідко і то лише окремими екземплярами.

Salvia 14-guttata L. Кілька жуків знайдено в наносах на Дніпрі нижче Канева. В підстилці лучної тераси виявлений лише в дубняках. Тут в середньому на 1 кв. м припадало 0,3 екз., а зустрічність дорівнювала 7,1%. В умовах лесових терас та плато ці жуки знайдені в підстилці рідких чагарників, лісопарку і листяному лісі. Найбільша щільність відмічена в рідких чагарниках, де в середньому на 1 кв. м припадало 0,2 екз., а зустрічність дорівнювала 5%.

Pteropaea 14-punctata L. В дослідженому районі один із найбільш поширених видів. Заселює різноманітні стації на безлесових і лесових терасах та плато. Жуки виявлені в підстилці, наносах, канавках та в пробах ґрунту із розкопок. Зокрема, в облікових пробах із аналізу підстилки жуки виявлені в заростях лози-шелюги (лучна тераса), в рідких чагарниках по схилах лесових терас, в лісопарку, листяному і мішаному лісі Канівського заповідника. Щільність залягання жуків в підстилці зазначених стацій знаходилась в межах 0,02—0,3, а зустрічність — від 0,5 до 5,0%. Найбільша щільність і зустрічність відмічені в лісопарку.

Paratysia oblongoguttata L. Жуки знайдені в підстилці мішаного лісу, де щільність їх дорівнювала 0,03 екз. на 1 кв. м, а зустрічність — 0,7%.

Platynaspis luteo-grabra Goeze. Окремі екземпляри жуків знайдені лише в підстилці мішаного лісу.

Chilocorus bipustulatus L. В околицях Канева жуки виявлені лише в підстилці дубняків на о. Заріччя, де в середньому на 1 кв. м припадало 0,1 екз., а зустрічність дорівнювала 2,4%. В районі Конча-Заспи цей вид зареєстрований на надлучній терасі.

Echonomus 4-pustulatus L. Жуки виявлені як на безлесових, так і лесових терасах, але зустрічались нечасто і в невеликій кількості. Зокрема, на о. Заріччя вони добуті лише з наносів. На надлучній терасі цей вид знайдений в підстилці шпилькового лісу біля с. Михайлівка, Канівського району. В умовах лесових терас і плато жуки виявлені в підстилці рідких чагарників по схилах гір та в мішаному лісі. Очевидно, вид більше пов'язаний із шпильковими насадженнями.

Lagriidae

Lagria hirta L. В умовах лесових терас заселює різноманітні стації. Зокрема, в канавках жуки цього виду нам трапились в листяно-

Заселеність гусеницями і лялечками метеликів ґрунтів заплавних луків за дослідженнями в інших пунктах дослідженого району	349
Кілька слів про заселеність ґрунтів надлучної тераси личинковими стадіями метеликів	350
Кілька слів про зв'язок метеликів з рослинністю	350
Еколого-фауністичний огляд метеликів (Lepidoptera)	351
Nepalidae	351
Incurvariidae	351
Heterogeneidae (Cochliidiidae)	352
Листовійки — Tortricidae	352
Eupistidae (Coleophoridae)	353
Gelechiidae	353
Вогнівки — Pyralidae	353
Sphingidae	355
Notodontidae (Ceruridae)	356
П'ядуни — Geometridae	357
Lasiocampidae	360
Liparidae (Lymantriidae)	361
Arctiidae	361
Совки — Noctuidae	362
Література	371
Показчик латинських назв	393

Александр Филиппович

Крышталъ

Энтомофауна почвы и подстилки в долине среднего течения р. Днепра

(на украинском языке)

Редактор Головляк Л. П.

Техредактор Хохановська Т. І.

Коректор Гімельман Е. П.

БФ 06246. Зам. № 1135. Підписано до друку 20/IV 1957 р. Друк. арк. 36,3. Формат паперу 70×108¹/₁₆. Папер. арк. 13,25. Обліково-видавн. арк. 36,4. Тираж 500. Ціна 18 крб.

Друкарня Видавництва Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка, Київ, Володимирська, 60а.